

Bruksela, dnia 5 października 2012 r.

KANCELARIA SENATU

Przedstawiciel Kancelarii Senatu
przy Unii Europejskiej

Sprawozdanie nr 73/2012

Sprawozdanie na temat konferencji w Parlamencie Europejskim poświęconej korytarzowi transportowemu Via Carpatia (S19)

Bruksela, 2 października, 2012

W dniu 2 października 2012 r. w Parlamencie Europejskim w Brukseli odbyła się międzynarodowa konferencja poświęcona korytarzowi transportowemu Via Carpatia łączącemu siedem państw Unii Europejskiej (Litwa, Polska, Słowacja, Węgry, Rumunia, Bułgaria i Grecja) oraz rejon morza Bałtyckiego, Śródziemnego i Czarnego. Konferencję zorganizował oraz prowadził europoseł Tomasz Poręba.

Podczas konferencji Senat RP reprezentowany był przez senatora **Władysława Ortyła** – przewodniczącego Komisji Obrony Narodowej i członka Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej Senatu RP. Sejm RP reprezentowali Wicemarszałek Sejmu - **Marek Kuchciński** oraz poseł **Stanisław Ożóg** – członek Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej Sejmu RP.

Konferencja miała na celu rozpowszechnienie i utrwalenie na forum Unii Europejskiej wizerunku Via Carpatia, jako najważniejszego szlaku transportowego wschodnich regionów UE. Przez Polskę przebiega najdłuższy fragment Via Carpatia, zwany drogą S19.

W konferencji na temat przyszłości trasy Via Carpatia udział wzięli ministrowie, posłowie, senatorowie, marszałkowie oraz przedstawiciele regionów Via Carpatia, a także międzynarodowi eksperci, dyrektoriat Komisji Europejskiej odpowiedzialny za sieci TEN-T oraz ambasadorowie przy Królestwie Belgii i Stali Przedstawiciele przy UE państw, przez które przebiega szlak.

Idea utworzenia szlaku drogowego Via Carpatia zapoczątkowana została po raz pierwszy przez Polskę w 2006 r. w Łańcucie. 22 października 2010 r., podczas międzynarodowej konferencji w

Łańcucie ministrowie ds. transportu siedmiu krajów, przez które przebiega szlak, podpisali nową wersję Deklaracji Łańcuckiej, w której zobowiązali się m.in. do podjęcia wszelkich możliwych działań w celu włączenia ww. szlaku na całej długości (Klaipeda - Kaunas – Białystok – Lublin – Rzeszów – Kosice – Miskolc – Debrecen – Oradea – Logoj - Calafat/Constanta – Sofija/Svilengrad – Thessaloniki) do sieci TEN-T.

Aktualnie w ramach sieci TEN-T Via Carpatia podzielona jest na odcinki, których realizacja planowana jest w różnych, bardzo odległych odstępach czasowych, co w opinii zgromadzonych na konferencji zagraża integralności całej trasy. W dniu 27 listopada w Komisji ds. transportu w Parlamencie Europejskim poddana zostanie pod głosowanie - złożona przez posła Tomasza Porębę - poprawka do rozporządzenia ws. przeglądu TEN-T wnosząca o włączenia szlaku Via Carpatia na całej długości do sieci bazowej TEN-T.

Jean-Éric Paquet, dyrektor w Dyrekcji Generalnej ds. Mobilności i Transportu Komisji Europejskiej, powiedział, że projekt Via Carpatia spotkał się z dużym entuzjazmem. Dodał, że polityka spójności poszerzona o wymiar infrastrukturalny, wzmocni i pobudzi równy rozwój regionów. Wiele zależy jednak od poszczególnych państw członkowskich i regionów, które muszą udowodnić, że potrafią rzetelnie ubiegać się i wydawać pieniądze z funduszy. Powiedział, że w budowie sieci TEN-T mamy do czynienia z dwoma horyzontami czasowymi: rok 2030 – budowa sieci podstawowej i rok 2050 – budowa pełnej sieci. Via Carpatia – w całości mieści się we wszechstronnej sieci TEN-T i praktycznie w całości w europejskiej polityce infrastrukturalnej. Ministrowie zobowiązali się do częściowego zakończenia prac nad siecią podstawową do roku 2030, co oznacza rozwój infrastruktury, który pozwoli połączyć wszystkie korytarze transportowe i zapewni przepustowość systemu. Przyznał, że tylko jeden odcinek w ramach Via Carpatia, na

północy Polski, nie został włączony w projekt TEN-T ze względu na problemy z oceną wpływu na środowisko. Pan Paquet podkreślił, że sieć podstawowa ułatwia dostęp do rynku wewnętrznego, łączy stolice, porty i ośrodki handlowe, podczas gdy połączenia Północ - Południe łączą tylko te regiony między sobą. Via Carpatia nie została ujęta w podstawowej sieci komunikacyjnej Unii Europejskiej. Pan Paquet przyznał, że w tym względzie obowiązuje sztywna metodologia, której nie można zmienić. Jeśli PE włączy Via Carpatia do sieci podstawowej – podważona zostanie cała metodologia tej sieci bazowej. Via Carpatia to jednak projekt europejski, który może być finansowany ze środków spójności. Na koniec pan Paquet przyznał, że dostęp do sieci transportowych musi stać się wszechstronny.

„Dzisiejszy dzień to kolejny krok w walce o włączenie szlaku Via Carpatia do tzw. sieci bazowej rozporządzenia TEN-T, co w konsekwencji gwarantowałoby zarówno rozbudowę szlaku jak i jego modernizację. Via Carpatia byłaby niezaprzeczalnym czynnikiem rozkwitu turystyki jak i kołem napędowym rozwoju gospodarczego w regionie. Komisja proponuje, aby Via Carpatia, podzielona na odcinki, traktowana była całościowo, jako jeden szlak łączący wschodnie kraje UE. Cieszę się, z tego pozytywnego nastawienia Komisji. Przyszedł czas, aby tę inicjatywę wzmacniać i promować.” - mówił poseł ECR **Tomasz Poręba**. Dodał, że obecnie w Polsce Via Carpatia jest podzielona na następujące odcinki: Berlinek-Rzeszów – sieć uzupełniająca, budowa do 2050 r., Rzeszów-Lublin – sieć podstawowa, budowa do 2030 r., Lublin-Białystok - sieć uzupełniająca, budowa do 2050, Białystok- Budzisko – czarna dziura, odcinek nie został wpisany w koncepcję Via Carpatia.

Septimiu Buzasu, Sekretarz Stanu, Ministerstwa Transportu i Infrastruktury Rumunii powiedział, że „podpisując deklarację łańcucką w 2010 roku, Rumunia zobowiązała się do realizacji jej założeń. To nie jest zwykła droga, to jest trasa, która ma za zapewnić rozwój gospodarczy.”

Według wicemarszałka Sejmu **Marka Kuchcińskiego** Via Carpatia to jedna z największych inwestycji projektu, choć infrastrukturalnego, ale również projekt politycznego, jaki po 1989 r. chcemy wprowadzić w życie. Region karpacki potrzebuje wsparcia, a komunikacyjnie jest słabo zorganizowany. Jest to szlak transportowy o szczególnym znaczeniu dla UE. Inicjatywa ta stanowi istotną częścią dalszego rozwoju Partnerstwa Wschodniego, niewystarczająco wspieranego, mimo że obejmuje państwa leżące na terenie Europy. Nasze rządy i parlamenty narodowe powinny wspierać tę deklarację, ponieważ jest to element solidarności europejskiej. Dodał, że komunikacja między państwami, przez które ma przebiegać Via Carpatia jest ważna również ze względów historycznych.

Jan Hudacký, przewodniczący Komisji Parlamentarnej ds. Gospodarczych Słowackiej Rady Narodowej w swojej prezentacji podkreślił rolę, jaką odgrywają drogi ekspresowe w procesie pobudzania wzrostu gospodarczego i rozwoju turystyki regionów, przez które przebiegać będzie

Via Carpatia. Dodał również, iż rozbudowa słowackich dróg ekspresowych wyraźnie wpływa na spadek bezrobocia w danym regionie.

Senator **Władysław Ortyl** podkreślił, że droga ekspresowa Via Carpatia doskonale wpisuje się w politykę wyrównania szans w ramach polityki spójności UE, dlatego też wszyscy musimy zintensyfikować wysiłki pod adresem rządów państw narodowych. W opinii senatora Via Carpatia jest istotnym projektem z punktu widzenia powrotu do relacji gospodarczych, politycznych i społecznych na odcinku Północ-Południe Europy, których UE potrzebuje. Jest to jeden z instrumentów, który może pomóc m.in. w poprawie sytuacji Grecji. To nie będzie jedynie projekt infrastrukturalny. Stanowić on będzie oś rozwoju, obudowaną o inne liczne projekty, jak pokazują przykłady budowy obwodnic miast. Senator Ortyl odniósł się również do kwestii relacji między siecią bazową i uzupełniającą i stwierdził, że budowanie połączeń jedynie między stolicami i ważnymi ośrodkami jest sprzeczne z logiką polityki spójności. Via Carpatia biegnie przez obszary w słabej kondycji gospodarczej, ale o wielkim potencjale. Kończąc swoją wypowiedź senator Ortyl podkreślił, że sukces Via Carpatia jest nie tylko potrzebny krajom, przez które przebiega, ale pogrążonej w kryzysie gospodarczym Europie.

Poseł **Stanisław Ożóg** zwrócił uwagę na fakt, że włączenie Via Carpatia do sieci bazowej TEN-T to, z punktu widzenia szeroko pojętego bezpieczeństwa, strategiczny interes całej Europy. Podkreślił, że państwowi przez które przebiega Via Carpatia zależy na bezpieczeństwie, natomiast integracja Ukrainy i Turcji z Unią Europejską leży w interesie wszystkich państw i Europy. Poseł zwrócił się do rządów państw narodowych o konieczność intensyfikacji działań.

Alexander Micovcin, zastępca Stałego Przedstawiciela Słowacji przy UE, powiedział, że stałe inwestycje w rozwój gospodarczy są istotne. W momencie, gdy ta droga zostanie ukończona, nastąpi intensyfikacja handlu i poprawa sytuacji gospodarczej. Ważne jest nie tylko wzmocnienie wymiany handlowej wschód-zachód. Konieczne jest większe zaangażowanie na rzecz Via Carpatia, która nadal nie znajduje się w sieci podstawowej. KE kieruje się pewną metodologią, ale trzeba jej się przyjrzeć. Bez odpowiednich połączeń transportowych regiony wschodu Europy nigdy nie osiągną postępu. W regionach na wschodzie jest ogromny potencjał. Via Carpatia określił mianem podstawowego europejskiego projektu.

Jerzy Zająkała z Komitetu Regionów powiedział, że z punktu widzenia wymiaru regionalnego i lokalnego wiele argumentów przemawia za tym, by ten projekt został szybko zrealizowany. Poziom europejski wskazuje jednak na szereg wątpliwości. Jeśli chodzi o poziom narodowy – deklaracje udziału w projekcie są dość jasne. Powiedział, że zorganizowanie debaty jest ważne i wzmacnia stanowisko ws. Via Carpatia na poziomie europejskim, jednak sama debata nie wystarczy. Potrzebne jest większe wsparcie. Zwrócił uwagę na możliwość wykorzystania inicjatywy obywatelskiej. Via Carpatia przebiega przez obszar 7 państw członkowskich. Wzmocnienie aktywności obywatelskiej umożliwi wsparcie międzynarodowych ustaleń. Poza mocno artykułowanym wątkiem gospodarczym, w dyskusji pojawił się również wątek bezpieczeństwa UE, co jest szczególnie istotne w kontekście przyszłości UE. Dotychczas zbyt rzadko ten argument był podnoszony. Pan Zająkała powiedział, że postrzega niezbędną współpracę międzyregionalną. Po pierwsze, konieczne jest współdziałania międzyrządowe, między regionami, ale także między obywatelami. Odnosząc się do wątku środowiskowego – powiedział, że obecnie przy wielu projektach w nowych państwach członkowskich pojawiają się trudności z ustaleniem przebiegu dróg przez pewne terytoria pod szczególną ochroną. Przypomniał, że wiele lat temu wybudowano ‘autostradę słońca’, przebiegającą wśród ciekawych przyrodniczo terenów. Z tego względu nie należy wyhamowywać działań z uwagi na kwestie środowiskowe, jako uniemożliwiające podejmowanie inwestycji.

W konferencji uczestniczyli również oraz zabierali głos m.in. Vladislav Stoikov - naczelnik obwodu Kiustendil, Mircea Ioan Molot - przewodniczący Rady Okręgowej Hunedoara, Lucjan Kuźniar - członek zarządu woj. podkarpackiego, Walenty Korycki - wicemarszałek woj. podlaskiego, Marian Constantin Vasile - wiceprzewodniczący Rady Okręgowej Temesz, Andrzej Wyczawski - burmistrz Miasta Jarosław, Marek Ustrobinski - zastępca Prezydenta Miasta Rzeszowa, Olexa Ladislav - szef Departamentu Transportu Koszyce, Loreta Navakauskienė - doradca burmistrza regionu koweńskiego i Natalia Tarasovova - dyrektor Biura Regionu Preszowskiego w Brukseli.

Oraz eksperci i ambasadorowie:

Dawid Lasek - wiceprzewodniczący Stowarzyszenia Euroregion Karpacki, Adrian Mazur z Ministerstwa Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, Artur Harazim - Ambasador RP przy Królestwie Belgii, Tamás Iván Kovacs - Ambasador Węgier oraz Vesselin Valkanov - Ambasador Bułgarii przy Królestwie Belgii.

Uczestnicy konferencji przyjęli przez aklamację „Deklarację Brukselską w sprawie szlaku transportowego Via Carpatia.”

W załączniku znajduje się treść deklaracji.

Opracowanie:
Dr Magdalena Skulimowska

DEKLARACJA BRUKSELSKA DOTYCZĄCA SZLAKU TRANSPORTOWEGO VIA CARPATIA

My, niżej podpisani, uważamy Via Carpatia za Szlak Transportowy o szczególnym znaczeniu dla Unii Europejskiej. Szlak odgrywa istotną rolę w pobudzaniu wzrostu we wschodnich regionach Unii Europejskiej, które często cierpią z powodu trudności społeczno-gospodarczych. Via Carpatia, jej utrzymanie, modernizacja i rozwój są niezbędne dla wzmocnienia gospodarczych i społecznych relacji z sąsiadującymi ze sobą krajami UE, zwłaszcza w kontekście przyszłego rozszerzenia UE w kierunku wschodnim.

W związku z tym, wzywamy Instytucje Europejskie, w szczególności Parlament Europejski, Komisję Europejską i Radę Europejską do uwzględnienia wagi Via Carpatia w przyszłej polityce transportowej UE i włączenie całego szlaku transportowego do sieci bazowej TEN-T.

Z naszej strony, zobowiązujemy się dążyć do osiągnięcia następujących celów związanych z przyszłym rozwojem i modernizacją Szlaku Transportowego Via Carpatia:

1. zapewnienie właściwego utrzymania, modernizacji i rozwoju Szlaku Transportowego Via Carpatia
2. przeprowadzenie skoordynowanej strategii mającej na celu przekształcenie Szlaku Transportowego Via Carpatia w projekt wspólnego zainteresowania dla UE jako całości
3. zagwarantowanie właściwego finansowania w celu utrzymania, modernizacji i rozwoju Szlaku Transportowego Via Carpatia
4. koordynowanie narodowych strategii, aby utrzymać, zmodernizować i rozwinąć Szlak Transportowy Via Carpatia

Podpisano w Brukseli, 2 października 2012